

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001932

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-05-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гончарова Олена Костянтинівна

2. Olena K. Honcharova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 12-06-2025

Спеціальність за освітою: Початкове навчання

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8295

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02137097

Місцезнаходження: пров. Нахімова, буд. 8, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02137097

Місцезнаходження: пров. Нахімова, буд. 8, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.07

Тема дисертації:

1. Підготовка вчителів початкових класів у системі післядипломної освіти до формування соціальної компетентності учнів
2. Preparation of Primary School Teachers in the System of In-Service Teacher Education for the Formation of Pupils' Social Competence

Реферат:

1. Дослідження присвячене актуальній проблемі підготовки вчителів початкових класів у системі післядипломної освіти до формування соціальної компетентності учнів. Проведений аналіз наукових, психолого-педагогічних і методичних джерел, а також українського та закордонного досвіду підтверджує значущість і своєчасність обраної тематики, що відповідає сучасним вимогам до професійної підготовки педагогічних кадрів. У дослідженні проаналізовано ключові поняття дослідження, уточнено сутність, структура та зміст готовності вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів, виявлено особливості підготовки вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів. Компетентність розглядається як інтегральна характеристика особистості, що поєднує знання,

навички, ставлення, мотиваційні та поведінкові особливості, необхідні для успішної діяльності в різних життєвих і професійних контекстах. Соціальна компетентність як інтегральна характеристика особистості, що забезпечує ефективну соціальну взаємодію, комунікацію, співпрацю та вирішення конфліктів. Соціальна компетентність молодшого школяра як інтегральна характеристика особистості, що складається з мотиваційно-ціннісного, когнітивного, поведінково-комунікативного компонента з адаптивною складовою, емоційного та рефлексивного компонентів. Розглянуто вплив вікових особливостей молодших школярів на ефективність формування зазначеної компетентності, з урахуванням психофізіологічних характеристик розвитку та чутливості до соціального навчання. У межах цього розділу розкриваються питання підготовки вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів як цілісного і багатокомпонентного процесу, спрямованого на оволодіння педагогами знаннями, вміннями, навичками та ставленнями, які необхідні для формування соціальної компетентності учнів. Представлено аналіз закордонного досвіду організації післядипломної підготовки педагогів, зокрема в аспекті розвитку їхньої готовності до реалізації завдань з формування соціальної компетентності учнів, з урахуванням тенденцій інтеркультурної освіти та педагогічної підтримки учнів з різним соціальним досвідом. Проаналізовано основні принципи, на яких має ґрунтуватися підготовка вчителів початкових класів: компетентнісний та особистісно орієнтований підходи, практична спрямованість і міждисциплінарність. Виокремлено складові підготовки вчителя початкових класів до формування соціальної компетентності учнів: педагогічні, соціальні, комунікативні, емоційні, а також здатність до рефлексії та професійного саморозвитку. Обґрунтовано необхідність підготовки вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів як багатокомпонентного процесу, що містить засвоєння теоретичних знань, розвиток педагогічних установок, практичних навичок та гнучкість освітніх підходів. Готовність вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів інтерпретується як цілісна система професійних знань, умінь і особистісних якостей, що дозволяє реалізовувати освітній процес з урахуванням соціокультурного контексту. Також обґрунтовано структуру готовності вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів, що охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та особистісно-рефлексивний компоненти. Для кожного компонента визначено основні характеристики, які надалі стали підґрунтям для формулювання критеріїв і показників діагностики рівня готовності вчителів початкових класів у системі післядипломної освіти до формування соціальної компетентності учнів. Зосереджено увагу на аналізі змісту програм підвищення кваліфікації вчителів початкових класів, які функціонують у закладах післядипломної педагогічної освіти України. Виокремлено сильні сторони та недоліки. З'ясовано рівень представленості в цих програмах інтерактивних методик, таких як рольові ігри, моделювання, проектна діяльність та дискусійні форми навчання. Рівень готовності вчителів до формування соціальної компетентності учнів значною мірою залежить від організації процесу підготовки вчителів у закладі післядипломної освіти та застосування інноваційних методик навчання. Для визначення рівня сформованості зазначених компонентів розроблено критерії та показники, а саме: мотиваційно-ціннісний критерій: усвідомлення важливості формування соціальної компетентності учнів; орієнтація на досягнення успіху в освітній діяльності, у тому числі у формуванні соціальної компетентності молодших школярів; когнітивний критерій: володіння базовими педагогічними і психологічними знаннями про формування соціальної компетентності молодших школярів та ін.

2. The research is devoted to the problem of preparing primary school teachers to develop pupils' social competence in the system of in-service teacher education. The analysis of scientific, psychological, pedagogical, and methodological literature, as well as Ukrainian and international experience, confirms the relevance and significance of the chosen topic. The first chapter, «Theoretical Foundations of Preparing Primary School Teachers to Develop Pupils' Social Competence», focuses on the theoretical basis for in-service training of primary school teachers in developing social competence among young learners. Competence is interpreted as an integral characteristic of a personality, combining knowledge, skills, attitudes, motivation, and behavioural traits necessary for successful functioning in diverse life and professional contexts. Social competence is defined as an integrative personality trait that ensures effective social interaction, communication, cooperation, and conflict resolution. The

social competence of a primary school pupil is presented as a multidimensional construct comprising motivational and value-based, cognitive, behavioural-communicative (with an adaptive component), emotional, and reflective components. The chapter also examines the influence of age-related characteristics of younger schoolchildren on the effectiveness of social competence development, taking into account their psychophysiological development and sensitivity to social learning. This section also explores the process of teacher preparation for fostering pupils' social competence as a holistic, multicomponent process aimed at equipping teachers with the necessary knowledge, skills, and attitudes. It includes an analysis of international experience in organizing in-service teacher education, particularly regarding readiness to implement tasks related to pupils' social development, taking into account intercultural education trends and the need to support students with diverse social backgrounds. Key principles of teacher preparation are outlined, including the competence-based and learner-centred approaches, practical orientation, and interdisciplinarity. The core components of teacher readiness are defined as pedagogical, social, communicative, emotional, and reflective dimensions. The necessity of comprehensive teacher training for the development of pupils' social competence is substantiated. Readiness of primary school teachers to develop pupils' social competence is interpreted as a holistic system of professional knowledge, skills, and personal qualities that enables effective implementation of the educational process in its socio-cultural context. The structure of teacher readiness includes motivational-value, cognitive, activity-based, and personal-reflective components. The characteristics of each component formed the basis for defining criteria and indicators to assess the level of readiness in the context of in-service teacher training. The second chapter, «Practical Aspects of Preparing Primary School Teachers in the System of In-Service Education for the Formation of Pupils' Social Competence», includes an analysis of the current state of teacher readiness and describes the criteria and indicators for its assessment. The chapter focuses on the analysis of professional development programs for primary school teachers provided by Ukrainian in-service institutions. The strengths and weaknesses of these programs are identified, including limited duration, insufficient practical training, and unequal access to resources. The extent to which interactive teaching methods (role-play, modelling, project-based learning, discussions) are incorporated into these programs is also assessed. It is substantiated that teacher readiness largely depends on how well in-service education incorporates innovative teaching approaches. Specific criteria and indicators are developed to measure the following aspects: - motivational-value criterion: awareness of the importance of developing social competence in pupils; orientation towards success in professional and educational activities; - cognitive criterion: knowledge of theoretical and methodological foundations of social competence formation and appropriate pedagogical models; - activity-based criterion: ability to apply and adapt methods for developing social competence in diverse educational settings and in collaboration with stakeholders; - personal-reflective criterion: capacity for self-assessment and continuous professional development in the field of social competence formation.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Гончарова О. К. Соціальні навички учнів початкової школи як предмет педагогічного дослідження. Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2022. Вип. 1. С. 103–109. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.1.15>.

- Муковіз О., Гончарова О. Підходи до формування соціальних навичок учнів: зарубіжний досвід. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2024. №37 (2). С. 142–158. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2024-37-142-158>.
- Гончарова О. Критерії, показники і рівні готовності вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів у системі післядипломної освіти. Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка». 2025. № 2 (48). С. 304–315. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2\(48\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48)).
- Гончарова О. К. Навчальний тренінг як основна форма підготовки вчителів початкових класів до формування соціальних навичок учнів. Нове покоління вчителів для української школи: виклики і досягнення: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 30 квітня 2021 р. Одеса : КЗВО «Одеська академія неперервної освіти вчителів Одеської обласної ради Одеської області», 2021. С. 74–78.
- Гончарова О. К. Обґрунтування вивчення і сутність поняття «готовність учителя початкових класів до формування соціальних навичок в учнів. Актуальні проблеми педагогічної науки в XXI столітті: матеріали I наук.-практ. конф. здоб. вищ. осв., 24 берез. 2021 р. Одеса : КЗВО «Одеська академія неперервної освіти вчителів Одеської обласної ради Одеської області», 2021. С. 102–106.
- Гончарова О. К. Педагогічні умови та показники готовності вчителів початкових класів до формування соціальних навичок молодших школярів. Педагогічна наука і освіта в сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., 14 травня 2021 р. Одеса : КЗВО «Одеська академія неперервної освіти вчителів Одеської обласної ради Одеської області», 2021. С. 179–183.
- Гончарова О. К. Педагогічні умови підготовки вчителів початкових класів до формування соціальних навичок молодших школярів у методичній системі школи. Eurasian scientific discussions: International scient. and pract. conf. (February 13-15, 2022) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2022. С. 274–280.
- Гончарова О. К. Структура готовності вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів. Педагогічна наука і освіта в сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матер. IV Регіон. наук.-практ. конф. здоб. вищ. осв. та молод. наук., 25 вересня 2024 р., Одеса : КЗВО «Одеська академія неперервної освіти вчителів Одеської обласної ради Одеської області», 2024. С. 36–39.
- Гончарова О. К. Аналіз сучасного стану підготовки вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів у системі післядипломної освіти. Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів: матеріали pIII Міжнар. наук.-практ. інтерн.-конф., 09 грудня 2024 р. Умань : Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2024. С. 47–51.
- Гончарова О. Впровадження рольових і симуляційних ігор у підготовку вчителів початкових класів щодо формування соціальної компетентності учнів у системі післядипломної освіти. Сучасний стан та пріоритети модернізації науки, освіти і суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21 січня 2025. Полтава : Центр фінансово-економічних наукових досліджень, 2025. С. 15–17.
- Гончарова О. Рефлексія та самооцінювання у підготовці вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів у системі післядипломної освіти. Початкова освіта: виклики, інновації, перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 березня 2025. Переяслав: Університеті Григорія Сковороди в Переяславі, 2025. С. 81–84.
- Гончарова О. К. Розвиток інтелектуальних здібностей молодших школярів як основа формування соціальної компетентності. Формування соціальної компетентності молодшого школяра: наук.-метод. посіб. / за ред. О. В. Варецької. Запоріжжя : «Кругозір», 2020. С. 24–46.
- Костенко Р., Гончарова О. Виклики Нової української школи: підготовка вчителів початкових класів до формування соціальної компетентності учнів початкових класів. Початкова освіта у контексті шкільних змін: теорія, методика, практика, досвід : монографія /за ред. д-ра. пед. н., професора В. В. Ягоднікової; к. психол. н., доцента О. В. Кузнецової. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2021. С. 230–248.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U111309

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Муковіз Олексій Павлович

2. Oleksii Mukoviz

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9262-9209

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02137097

Місцезнаходження: пров. Нахімова, буд. 8, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федій Ольга Андріївна

2. Olha A. Fediy

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пріма Раїса Миколаївна
2. Raisa M. Prima

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3278-1900

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бахмат Наталія Валеріївна
2. Nataliia V. Bakhmat

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6248-8468

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сараєва Ірина Володимирівна
2. Iryna V. Saraeva

Кваліфікація: д.філософ, 012

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7753-1836

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02137097

Місцезнаходження: пров. Нахімова, буд. 8, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ягоднікова Вікторія Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ягоднікова Вікторія Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Балашенко Інна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна